

Hantering av kostnader för Hjälpmedel

Region Dalarna & Dalarnas Kommuner i samverkan

---

1 BAKGRUND TILL BILAGA HANTERING AV KOSTNADER FÖR HJÄLPMEDEL	3
2 GRUNDPRINCIP FÖR HJÄLPMEDELSHANTERING.....	4
2.1 HJÄLPMEDELSPOLICY.....	4
2.1.1 Stöd till prioritering inom olika hjälpmedelsområden enligt policy.....	4
2.2 SAMMANFATTNING AV FÖRSKRIVNING, KOSTNADSANSVAR OCH ÖVERRAPPORTERING.....	5
3 GENERELLT OM HJÄLPMEDELSFÖRSÖRJNING I DALARNA.....	6
3.1 BESKRIVNING AV DALARNAS HJÄLPMEDELSCENTER.....	6
3.2 ORTOPEDTEKNISKA AVDELNINGEN (OTA).....	6
3.3 SAMORDNARE FÖR KONTINENSHJÄLPMEDEL (VID BLÅS-/TARMDYSFUNKTION).....	7
3.4 SAMORDNARE FÖR HÅRERSÄTTNING (PERUK/KOSMETISK TATUERING).....	7
3.5 MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL.....	7
3.5.1 Tillbehör till Medicinska Behandlingshjälpmedel via Dalarnas Hjälpmedelscenter	8
3.6 MEDICINSK TEKNIK – IT FALU LASARETT (MED FILIALER).....	9
3.6.1 Diabeteshjälpmedel.....	9
3.6.2 TENS.....	9
3.6.3 Hjälpmedel för egenkontroll av t.ex. INR (PK).....	9
3.7 GRUNDUTRUSTNING PÅ ENHETER.....	9
3.8 ÅTERLÄMNING AV HJÄLPMEDEL SOM ÄGS AV DALARNAS HJÄLPMEDELSCENTER.....	9
3.9 NYA PRODUKTER OCH METODER - KOSTNADER.....	9
4 ANSVAR OCH KOSTNADER INOM REGIONEN.....	10
4.1 SPECIALISERAD SJUKVÅRD.....	10
4.1.1 Specialiserad palliativ vård.....	10
4.1.2 Rehabiliteringsverksamheten (barn och vuxen).....	10
4.1.3 Sömnlaboratoriet, Avesta lasarett	10
4.1.4 Hörcentral, Pedagogisk- /Teknisk hörselvård, Syncentral och Tolksentral	11
4.2 VÅRDcentraler.....	11
4.2.1 Vårdcentral inom Regionen.....	11
4.2.2 Vårdcentral privat	11
4.2.3 Vårdcentral - Akutbesök på annan än listad	11
4.3 MOTTAGNING PRIVAT - LÄKARE/FYSIOTERAPEUT	11
5 ANSVAR OCH KOSTNADER INOM KOMMUNER.....	12
6 ANSVAR OCH KOSTNADER FÖR ÖVRIGA AKTÖRER.....	12
6.1 HJÄLPMEDEL PÅ ARBETSPLATS	12
6.2 HJÄLPMEDEL INOM UNDERVISNING OCH UTBILDNING.....	12
7 ÖVRIGT	14
7.1 DUBBLERAD FÖRSKRIVNING	14
7.2 EGENANSVAR.....	14
7.3 EGENAVGIFTER/KOSTNADER FÖR PATIENT.....	14
7.4 FRITT VAL.....	14
7.5 UTOMLÄNSVÅRD OCH HJÄLPMEDEL.....	14
7.6 ASYLSÖKANDE/ FLYKTINGAR OCH HJÄLPMEDEL.....	14
7.8 HJÄLPMEDEL OCH FLYTT TILL ELLER FRÅN LÄNET.....	14
8 RELATERADE DOKUMENT OCH SIDOR	15

1 Bakgrund till bilaga Hantering av kostnader för hjälpmedel

I samband med Kommunaliseringen av Hemsjukvården 1 januari 2013 ersattes och reviderades ett antal dokument gällande hjälpmedelshanteringen i länet. "Hantering av kostnader för Handikapphjälpmedel" (2005-01-01 Dnr 0196/04) ersattes av "Hantering av kostnader för Hjälpmedel" (LD12/03663). I samband med revidering av dokument Rehabilitering, Habilitering och Hjälpmedel i Dalarnas län 2016 utgick dokument "Hantering av kostnader för Hjälpmedel".

Vid nuvarande översyn av samverkansdokument har en skrivning gällande hantering av kostnader åter efterfrågats varför nu denna reviderats och då bifogas som bilaga till Rehabilitering, Habilitering och Hjälpmedel. Den nu reviderade skrivelsen är en del i ett flertal dokument och avtal som rör samverkan mellan regionen och Dalarnas kommuner, rehabilitering, habilitering och personligt förskrivna hjälpmedel.

Grund för hjälpmedelsförskrivning i Dalarna
["Policy för Hjälpmedelsförskrivning i Dalarna"](#).

För en helhetsbild hänvisas till skrivna avtal och överenskommelser.
[Region Dalarna Hälsa och Valfärd Samverkansdokument](#)

Syfte med bilaga Hantering av kostnader för hjälpmedel

Att belysa olika vårdgivares ansvar gällande förskrivning och kostnader för personliga hjälpmedel.

2 Grundprincip för hjälpmedelshantering

Förskrivning av hjälpmedel är en integrerad del i hälso- och sjukvårdens processer, där hjälpmedlet ska kompensera för en persons aktivitetsbegränsningar, underlätta behandling eller förebygga komplikationer.

Hjälpmedel ska inte ersätta en rehabiliterings- eller habiliteringsinsats.

Dialog och samverkan ska gälla före bevakning av den egna verksamhetens kostnader. Ett gott samarbete mellan berörda vårdgivare är nyckel till väl fungerande insatser för den enskilde medborgaren.

- Förskrivande enhet betalar
- Uppföljningsansvarig är kostnadsansvarig
- Förskrivande enhet står för eventuella re ordinationer (flergångs- och flerårsförskrivning) under hela re ordinationsperioden (*gäller tex. ortopedtekniska hjälpmedel och hårsättning*)
- Hjälpmedel förskrivna av Läkare- och/eller Logoped är i dagsläget Regionens ansvar

2.1 Hjälpmedelspolicy

Som en grund för all hjälpmedelsförskrivning ligger ["Policy för Hjälpmedelsförskrivning i Dalarna"](#).

2.1.1 Stöd till prioritering inom olika hjälpmedelsområden enligt policy

Likartade behov eller insatser kan ha olika hälsoeffekt för individen beroende av hälsoproblemets svårighetsgrad, personliga faktorer och omgivningsfaktorer, vilket ska ligga till grund för beslut och val av hjälpmedel och/eller insats. Alla fyra områden ska beaktas vid varje behovsbedömning.

Områden	Prioriteringsordning
Vård och behandling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Livsuppehållande behov 2. Hjälpmedel som behövs för behandling av fysiska funktioner 3. Hjälpmedel som upprätthåller och förbättrar fysiska funktioner 4. Fritt valda aktiviteter
Kommunikation, kognition larm och omgivningskontroll	<ol style="list-style-type: none"> 1. Att påkalla uppmärksamhet för att förmedla basala behov 2. Att uttrycka och förmedla vad jag vill 3. Att samtala, att läsa och skriva, ta del av samhällsinfo 4. Fritt valda aktiviteter
Förflyttning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ändra och bibehålla kroppsställning 2. Överflyttning 3. Förflyttning i och utanför bostad 4. Fritt valda aktiviteter
Aktiviteter i <u>Dagliga Livet</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personlig ADL i hemmet (äta, dricka, ta sig till och uträta toalettbehov samt utföra personlig hygien) 2. Instrumentell ADL (laga mat, inköp, sköta barn...) 3. ADL för att delta i samhällslivet (kunna utöva sitt samhällsansvar) 4. ADL för att utöva fritt valda aktiviteter

*Beskrivningen av prioriteringarna är desamma som i Policy för Hjälpmedelsförskrivning i Dalarna men är mer schematiskt uppställda här.

2.2 Sammanfattning av förskrivning, kostnadsansvar och överrapportering

Förskrivning

Förskrivning är en process – olika personalkategorier hos en eller flera vårdgivare inom landsting/kommun kan ansvara för en eller flera faser i processen.

Vem får förskriva

Verksamhetschef utser vem som ansvarar för förskrivning av hjälpmedel se www.socialstyrelsen.se (SOSFS 2008:1) Behovsbedömning och uppföljning åligger förskrivaren. Den enskilde ska så långt som möjligt delta i processen och ges inflytande över de val som görs.

Riktlinjer/Vårdprogram

Riktlinjer och Vårdprogram beaktas vid all behovsbedömning och förskrivning, kan återfinnas på olika nivåer (klinik, enhet, nationellt och för enskilda hjälpmedel).

Grundprincip - Kostnadsansvar

Den förskrivande verksamheten – oavsett huvudman står för hjälpmedelskostnader inklusive tjänster (från t.ex. Dalarnas Hjälpmedelscenter) vid förskrivning. Fortsatta kostnader för hyreshjälpmedel efter avslutad vårdtid bekostas av den verksamhet som har uppföljningsansvar.

Dialog och samverkan ska ske mellan berörda vårdgivare så att insatserna blir väl fungerande för medborgaren.

Undantag till denna grundprincip kan vara när behov av hyreshjälpmedel (inkl. tillbehör) bedöms behövas enbart efter specialiserad slutenvårdsperiod, hjälpmedlen förskrivs/beställs/bekostas då med fördel av kommun eller vårdcentral direkt.

Ledord är, dialog, samverkan, tillit, tydlig kommunikation och förankring om vem som gör vad.

OBSERVERA Sker beställning på annans kundnummer tex. av hjälpmedel som är av mer arbetsteknisk karaktär som säng, lyft ska detta vara kommunicerat och förankrat med namngiven person inom mottagande verksamhet och rätt kundnummer ska kunna uppges vid kontakt med Dalarnas Hjälpmedelscenter.

Överrapportering gällande uppföljning och kostnadsansvar

Ett uppföljnings- och kostnadsansvar kan via överrapportering och bekräftelse av övertagande övergå till annan ansvarig vårdenhet eller vårdgivare.

Vid överrapportering används verktyget SBAR (S=Situation, B=Bakgrund, A= Aktuell, R=Rekommodation) Det ska tydligt framgå vad som förväntas, så som uppföljning av insatta åtgärder utifrån t.ex. rehabplan, mål med åtgärd, behov av eventuell förskrivning i nästa vårdinstans. SBAR kan också användas som checklista vid telefonkontakter bl.a. för att lotsa till rätt vårdgivare.

Legitimerad personal kan skicka vårdbegäran inom eller mellan professioner. Efter avslutad insats ska återrapportering ske skriftligt.

Förskrivare med behörighet i webSesam administrerar flytt av kostnadsansvar för hyreshjälpmedel. "Byte Mottagare Betalare" (BMB). (Hjälpmedlet följer brukaren och kostnaden överförs i samband med överrapportering av uppföljningsansvar.)

3 Generellt om hjälpmedelsförsörjning i Dalarna

Vid behov av fördjupning hänvisas till gällande avtal med Hjälpmedelsnämnden Dalarna och sida för Hjälpmedel på Region Dalarna, kompletterat med information från hemsida för aktuell kommun, Medicinsk Teknik och/eller respektive klinik.

www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel

3.1 Beskrivning av Dalarnas Hjälpmedelscenter

Dalarnas Hjälpmedelscenter är en paraplyorganisation med två förvaltningar Hjälpmedel Dalarna som lyder under Hjälpmedelsnämnden samt Hörsel och Syn.

Dalarnas Hjälpmedelscenter hanterar upphandling, inköp, rekonditionering, avhjälpande och förebyggande underhåll (AU/FU), teknisk service, anpassning och distribution av hjälpmedel och tjänster i Dalarnas län.

Övervägande delen av de hjälpmedel som är avsedda för användning av enskild person i vård-/omsorg och hemmiljö hanteras genom Dalarnas Hjälpmedelscenter.

Under Dalarnas Hjälpmedelscenters organisation återfinns:

- Hjälpmedelscentral i Borlänge och Mora med filialer
- Samordnare för Kontinensfrågor
- Samordnare för Hårsättning
- Ortopedteknisk Avdelning (OTA) som är en upphandlad verksamhet för Region Dalarna
- Hörcentral
- Pedagogisk hörselvård
- Teknisk Hörselvård
- Syncentral
- Tolkcentral (syn/hör)
- Hjälpmedelsshop Borlänge DHC, Falu Lasarett, Mora HMC (Ludvika på gång)

Dalarnas Hjälpmedelscenter är regionens, kommunernas och politikens resurs gällande:

- Stöd (t.ex. policys och riktlinjer inom hjälpmedelsområdet)
- Rådgivning
- Konsultation
- Extern information
- Utbildning inom hjälpmedelsområdet
- Distribution av hjälpmedel

3.2 Ortopedtekniska Avdelningen (OTA)

OTA är en upphandlad verksamhet med avtal för Region Dalarna (ej kommunerna) där samordnaransvaret ligger under Dalarnas Hjälpmedelscenter. Det finns dock inget i avtalet mellan Aktiv ortopedteknik och Region Dalarna som säger att kommunerna inte får vända sig till Aktiv ortopedteknik. Förskrivande enhet står för eventuella re ordinationer (flergångs- och flerårsförskrivning) under hela re ordinationsperioden, gäller således även om patienten listar om sig till annan vårdcentral. Efter behovsbedömning och på förfrågan från kommunen kan primärvården alternativt den specialiserade vården skriva remiss till OTA för kommunens räkning. www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel se under Hjälpmedelsområden - Ortopedteknik.

3.3 Samordnare för kontinenshjälpmedel (vid blås-/tarmdysfunktion)

Produkter som används vid blås-och tarmdysfunktion (och inte räknas till egenansvar) är hjälpmedel av engångskaraktär och ska förskrivas av behörig förskrivare med uppföljningsansvar. Kontinenssamordnaren vid Dalarnas Hjälpmedelscenter informerar, utbildar och ger stöd till förskrivare och annan personal i hela länet, deltar i Treklövers upphandling och avtalsuppföljning samt ingår i föreningen Nikola nätverk. www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel Se under Hjälpmedelsområden Kontinens-Hjälpmedel för urinblåsa och tarm. Kontinens har en egen hantering via distributörens portal.

3.4 Samordnare för Hårsättning (peruk/kosmetisk tatuering)

Samordnare inom Dalarnas Hjälpmedelscenter hanterar riktlinjer, rekvisitioner och fakturor. Förskrivning sker uteslutande inom Regionen, både via primärvård och specialiserad sjukvård. Förskrivaren står för eventuella re ordinationer (flergångs- och flerårsförskrivning) under hela re ordinationsperioden, gäller således även om patienten listar om sig till annan vårdcentral. www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel se under Hjälpmedelsområden Hår.

3.5 Medicinska Behandlingshjälpmedel

Förskrivning sker via Dalarnas Hjälpmedelscenter, inte via Hjälpmedelskort/Apotek. Förskrivs företrädesvis av läkare i samarbete med annan yrkeskategori. Kostnads- och uppföljningsansvar kvarstannar i huvudsak inom Regionen.

Andning	Övrigt
Hemrespirator	Kompressionsutrustning
Hostmaskin	Pulsoximeter
Slemsug	Sprutpump
Bi-Level	Infusionspump
Syrgasutrustning	*Pump för sondnäring
Inhalator	*Bloddialys
Renluftsduch Airsonett/Protexo	*Påsdialys (CAPD)

www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel Se flik Medicinska behandlingshjälpmedel under Hjälpmedelsområden, gå till Vägledning

*Pump för sondnäring kan förutom av läkare förskrivas av sjuksköterska/dietist vilket medför att kostnad- och uppföljningsansvar även kan hamna inom kommun eller habilitering då dessa yrkesgrupper finns representerade där.

*Dialys – de hjälpmedel som behövs vid dialysbehandling i hemmet t.ex. personvåg, blodtrycksmätare, värmeplatta, säng behöver i sig inte förskrivas av läkare men då de förskrivs för användning under dialysbehandling kvarstannar kostnadsansvaret inom Regionen då uppföljning sker inom specialiserad vård.

Om uppföljningen av behandlingen ska skötas av läkare på vårdcentral ska överrapportering och bekräftelse av övertagande ske.

En kommun står själv för hyreskostnaden i de fall en distriktssköterska/sjuksköterska inom kommunal verksamhet beställer ett medicinskt behandlingshjälpmedel med hyra för att använda på en enhet som ett arbetstekniskt hjälpmedel eller för att alternera mellan flera patienter. (Hjälpmedlet är då inte att betrakta som personligt förskrivet).

3.5.1 Tillbehör till Medicinska Behandlingshjälpmedel via Dalarnas Hjälpmedelscenter

Tillbehör/Förbrukningsartiklar

Ett flertal apparatspecifika förbrukningsartiklar ingår i hyreskostnaden för hjälpmedlet och förskrivs/beställs via Dalarnas Hjälpmedelscenter.

De förbrukningsartiklar som kan ingå i hyran är som regel upphandlade tillsammans med hyreshjälpmedlet och förbrukningen mer eller mindre standardiserad.

Exempel är standardslangar och filter till hemrespirator, årsförpackning till inhalator, syrgasgrimmor med flera.

Vissa tillbehör/förbrukningsartiklar som förskrivs/beställs via Dalarnas Hjälpmedelscenter, t.ex. sensorer till pulsoximeter, ligger utanför kostnaden för hyreshjälpmedlet. En anledning är att förbrukningen ofta är relaterad till handhavandet och då ska det finnas möjlighet för förskrivaren att reglera detta genom t.ex. mer utbildning eller byte av produkt.

Infusionsaggregat, sugkatetrar, sugslang och liknande förbrukningsartiklar (mängdvara, byte x 1-flera/dag) beställs inte via Dalarnas Hjälpmedelscenter. Patient ska ha en kontakt på vårdcentral, via kommunen, sin mottagning eller habiliteringen där dessa förbrukningsartiklar förskrivs/beställs och bekostas. I dagsläget finns inte hela hanteringen av s.k.

förbrukningsartiklar reglerad, (kan även gälla stomimaterial, omläggingsmaterial osv) Enklarest hade varit om det följt samma grundprincip som för hjälpmedel men tillsvidare är det dialog och samverkan som gäller, att man tittar på vem som kan ha bäst kontroll på förbrukning, vart har patient/brukare kontakten så att hen känner sig trygg och inte riskerar att bli utan material osv.

Förskrivning/beställning av förbrukningsartiklar utanför Dalarnas Hjälpmedelscenter

Inom Regionen: De flesta förbrukningsartiklar förskrivs/beställs genom Raindance.

Inom kommunerna: Lokala rutiner för förskrivning/beställning kan förekomma. Observera att ett annat sortiment kan vara upphandlat och att vissa artiklar inte går att förskriva/beställa via kommunens leverantörer.

Vad som finns under upphandlat sortiment kan vara av betydelse då patient skrivs ut från specialiserad vård till kommunal hemsjukvård. Viktigt att säkerställa så att patient får tillgång till rätt material/tillbehör/förbrukningsartiklar utan fördröjning och på ett sådant sätt att patient inte bollas mellan olika instanser. Dialog och samverkan gäller.

Undantag för beställning enligt ovan kan finnas, så som att vissa artiklar förskrivs på Hjälpmedelskort via Apotek eller beställs av vårdgivaren direkt från leverantör.

Dokumentet omfattar/reglerar inte övrigt förbrukningsmaterial till specifika omläggningar, stomivård etc.

3.6 Medicinsk Teknik – IT Falu lasarett (med filialer)

Generellt kan sägas att medicinsk utrustning som används till behandling av flera patienter på mottagning eller enhet köps in i samråd med och kontrolleras företrädesvis genom Medicinsk Teknik vid Falu Lasarett (inkl. filialer) Utrustningen ägs sedan av beställande enhet. Den utrustning som ska genomgå förebyggande underhåll med förutbestämt intervall kontrolleras och märks upp med individnummer för spårbarhet. Fortlöpande kontroll och åtgärd efter felanmälan på denna utrustning utförs sedan av MT.

Mindre kostsam utrustning kan finnas som förrådsvara och beställs då enligt gängse rutin på vårdenhet eller inom kommun. All medicinsk utrustning kan dock behöva översyn för att säkerställa funktion. Lokala anvisningar gällande inköp kan förekomma.

Anskaffning och upphandling

Internt inom Regionen:

<http://intra.ltdalarna.se/ekonomi/upphandling/Sidor/default.aspx>

3.6.1 Diabeteshjälpmedel

Utrustning för egenkontroller, insulinpump m.m. erhålls via klinik/vårdcentral.

3.6.2 TENS

Förskrivs av fysioterapeut/sjukgymnast inom region/kommun och erhålls via Medicinsk Teknik.

3.6.3 Hjälpmedel för egenkontroll av t.ex. INR (PK)

Förskrivs och erhålls via klinik.

3.7 Grundutrustning på enheter

Särskilda boenden, korttidsboenden, dagverksamheter, sjukvårdsinrättningar m.fl. oberoende av huvudmannskap och driftsform, ska vara inredda och utrustade så att miljön motsvarar normala behov för den verksamhet som bedrivs.

Grundutrustning bekostas av vårdgivaren eller den som ansvarar för verksamheten. (kan vara t.ex. rullstolar till entré, personlyftar och medicinsk utrustning som används till flera). Det finns inget krav på grundutrustning hos person i eget boende med personlig assistans, oavsett vem som är arbetsgivare för assistenterna.

Efter bedömning/utprovning förskrivs hjälpmedlen i detta fall som personliga hjälpmedel.

3.8 Återlämning av hjälpmedel som ägs av Dalarnas Hjälpmedelscenter

Återlämning av förskrivet hjälpmedel kan ske till närmaste vårdenhet för transport till Dalarnas Hjälpmedelscenter. Se Avtal och Tjänstekatalog. Beställning av tjänst.

www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel

3.9 Nya produkter och metoder - kostnader

Innan nya produkter/metoder införs/tillämpas skall dialog föras med berörda samtalsparter, avtals- och sortimentsgrupper. Beslut tas i inrättad Beredningsgrupp/Hjälpmedelsnämnd, alternativt kan utredning behöva ske via Medicinsk enhet.

4 Ansvar och kostnader inom Regionen

4.1 Specialiserad sjukvård

De patientvårdande klinikerna inom specialiserad sjukvård (somatiska och psykiatriska) svarar för samtliga kostnader vid förskrivning av alla personliga hjälpmedel och därtill hörande tjänster under en slutenvårdsperiod, öppenvård på mottagning och vid specialiserad palliativ vård. Den Specialiserade sjukvården har kvar hyreskostnader för insatta hjälpmedel då uppföljningsansvaret för rehabiliteringsinsats och/eller hjälpmedel kvarstår inom verksamheten efter utskrivning.

I samband med utskrivning ska patient erhålla hjälpmedel som krävs för att klara sina primära behov under första veckan inomhus. Det är hjälpmedel som behövs för livsuppehållande åtgärder, att påkalla uppmärksamhet för att kommunicera basala behov, få i sig näring, tömma blåsa/tarm, ändra och bibehålla kroppsställning, ta sig i och ur säng, förflytta sig i lägenheten för åtkomst till toalett och för att klara personlig hygien. *(Det vill säga, i huvudsak nivå 1 under alla hjälpmedelsområden enligt prioriteringstabell (2.1.1 s.4).*

Då bedömning av rätt hjälpmedel i många fall inte kan göras på sjukhuset, krävs överrapportering till mottagande enhets arbetsterapeut, sjukgymnast/fysioterapeut, sjuksköterska för snabb uppföljning och eventuell ny/ytterligare förskrivning i patientens hem. Regionen ansvarar för specialiserad rehabilitering efter utskrivning från sjukhus samt då rehabilitering sker på sjukhus/ mottagning och då hembesök är en del i rehabiliteringsprocessen. Med specialiserad rehabilitering avses insatser som kräver rehabiliteringsteamets resurs och kompetens för att möta komplexa och/eller sällan förekommande behov. Bostadsadress eller boendeform styr inte ansvarsfördelning. Personer som bor i särskilt boende eller vistas på korttidsplats som har behov av specialiserad rehabilitering får den av regionen.

Hjälpmedel förskrivna av Läkare- och/eller Logoped är i dagsläget alltid Regionens ansvar.

4.1.1 Specialiserad palliativ vård

I de fall där patient skrivs in på sjukhusklinik eller inom specialiserad palliativ vård, kvarstår kostnadsansvaret i kommun eller på vårdcentral för de hyreshjälpmedel som redan finns i hemmet.

Vid ny förskrivning under vårdtid inom specialiserad palliativ vård/specialiserad sjukvård gäller grundprincipen. Kostnadsansvar för nytillkomna hyreshjälpmedel kvarstår inom den specialiserade palliativa enheten så länge som patienten är inskriven även om patient vårdas i hemmet i samarbete med kommunens personal/hemtjänst.

4.1.2 Habiliteringsverksamheten (barn och vuxen)

Habiliteringsverksamheten svarar för hjälpmedel förskrivna och beställda inom den egna verksamheten. I övrigt sker förskrivning som för befolkningen i stort.

4.1.3 Sömnlaboratoriet, Avesta lasarett

Har förskrivnings, kostnads- och uppföljningsansvar för CPAP/APAP- utrustningar och därtill hörande tjänster.

4.1.4 Hörcentral, Pedagogisk- /Teknisk hörselvård, Syncentral och Tolkcentral

Respektive enhet har i huvudsak eget kostnadsansvar då förskrivaren finns inom verksamheten.

Enklare hörsel- och syntekniska hjälpmedel för synskadade och blinda kan som tidigare förskrivas av arbetsterapeut/fysioterapeut/sjukgymnast/sjuksköterska.

Tolkcentralen erbjuder tjänster inom syn och hörseltolkning.

4.2 Vårdcentraler

4.2.1 Vårdcentral inom Regionen

Den vårdcentral vid vilken patienten är listad svarar för samtliga kostnader vid förskrivning av alla personliga hjälpmedel och därtill hörande tjänster som förskrivas/beställs inom vårdcentralen.

Vid den 20:e varje månad flyttar Dalarnas Hjälpmedelscenter kostnadsansvar för aktuella hjälpmedel till ny vårdcentral på de patienter som listat om sig.

4.2.2 Vårdcentral privat

Privata vårdcentraler har samma ansvar som landstingsdrivna avseende hälsoval.

4.2.3 Vårdcentral - Akutbesök på annan än listad

Hjälpmedelskostnader för patienter (boende i Dalarnas län) som uppstår i samband med akutbesök på annan vårdcentral inom länet, förskrivas i samråd med den vårdcentral där patient är listad.

4.3 Mottagning privat - Läkare/Fysioterapeut

Privata Läkare/Fysioterapeuter/Sjukgymnaster kan förskriva hjälpmedel på ett belopp upp till **3000** kr. När det gäller hjälpmedel är det en överenskommelse mellan det enskilda Regionen och de privata mottagningarna som styr summan, i övrigt gäller Nationella taxan för privata mottagningar. Den vårdcentral vid vilken patienten är listad har kostnadsansvar.

Vid behov av förskrivning över angiven kostnadsnivå ska det finnas ett dokumenterat samråd med verksamhetschef på aktuell vårdcentral och den privata mottagningen.

Generella lokala överenskommelser kan utverkas.

5 Ansvar och kostnader inom Kommuner

Kommunen ansvarar för förskrivning och samtliga kostnader för personliga hjälpmedel till de patienter som har rätt till kommunal hälso- och sjukvård för vilka **arbetsterapeut, fysioterapeut/sjukgymnast och sjuksköterska** har förskrivningsrätt, i såväl ordinära som särskilda boenden, bostäder med särskild service samt inom dagverksamhet och i daglig verksamhet.

Ansvaret gäller fortsatta hyreskostnader för personliga hjälpmedel som förskrivs inom specialiserad sjukvård och vårdcentral och där uppföljningsansvaret för rehabilitering och hjälpmedel överrapporteras till kommunen.

I de fall där patient skrivs in på sjukhuslink eller specialiserad palliativ vård, kvarstår kostnadsansvaret hos kommunen för de hyreshjälpmedel som redan finns i hemmet.

6 Ansvar och kostnader för övriga aktörer

6.1 Hjälpmedel på arbetsplats

Hjälpmedel, som en person på grund av funktionsnedsättning behöver på sin arbetsplats, bekostas av arbetsgivaren, försäkringskassan eller arbetsförmedlingen.

6.2 Hjälpmedel inom undervisning och utbildning

Skrivning gjord med stöd av HI:s rapport "Gränsdragningsfrågor – teknikstöd i skolan", Skollag 2010:800.

Skolhuvudmannens ansvarar för att alla elever kan tillgodogöra sig undervisningen. Enligt skollag 2010:800 ska elever erbjudas de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Med lärverktyg/alternativa lärverktyg menas förutom böcker, den utrustning och det material som behövs för att eleven ska nå målen för utbildningen.

Skolhuvudmannen ansvarar således för alla lärverktyg, de produkter som i huvudsak är kunskapsbärande, både de allmänna och specifika som vissa elever kan behöva. I skolor, särskolor och särskilda undervisningsgrupper (exempelvis undervisningsgrupper för barn med Autism, rörelsenedsättning, ADHD eller hörselskadade) där man regelbundet undervisar elever med funktionsnedsättningar skall miljön vara utformad och utrustad utifrån elevernas behov, vilket är skolhuvudmannens ansvar.

6.2.1 Personliga hjälpmedel under vardagslivet i skolan

Personliga hjälpmedel som används under vardagslivet i skolan är det man som elev behöver för att kompensera sin funktionsnedsättning och kunna delta i undervisningen. Sjukvårdshuvudmannen, Regionen eller kommunen, ansvarar för de personliga hjälpmedlen. Hälso- och sjukvårdspersonal som till exempel arbetsterapeut, logoped, sjukgymnast ansvarar för att bedöma behov och skriva ut lämpliga hjälpmedel.

Ansvaret för sjukvårdshuvudmannen att erbjuda personliga hjälpmedel i skolan omfattar

- Grundskola, inklusive särskola
- Gymnasieskola
- Högskola/universitet
- Statlig och kommunal vuxenutbildning.

En skolform som inte omfattas av sjukvårdshuvudmannens ansvar för skolhjälpmedel är folkhögskolan. Folkhögskolan finansierar anpassning av sin tekniska utrustning via statliga bidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. De personliga hjälpmedel som man som elev behöver är dock sjukvårdshuvudmannens ansvar.

Det gör ingen skillnad om skolan drivs som fristående skola.

Kravet på grundutrustning skall vara uppfyllt innan ett personligt hjälpmedel förskrivs.

Endast ett (1) hjälpmedel kan förskrivas. Om det krävs dubbelutrustning svarar skolan för extra hjälpmedel. Fast monterade hjälpmedel bör undvikas och istället bör flexibla alternativ väljas.

Utbildning av personal vid användning av personligt hjälpmedel

Skolan svarar för utbildning som lärare, elevassistent och resursperson behöver för att stödja eleven i undervisningssituationen, vid användning av förskrivet personligt hjälpmedel.

Handhavandeinformation för patient/brukare och kringpersoner

Sjukvårdshuvudmannens förskrivare svarar för handhavandeinformation till patient/brukare och kringpersoner, i samband med inträning av hjälpmedlet.

Om det behövs upprepade tillfällen för handhavandeinformation, beroende på exempelvis personalomsättning, svarar skolan för dessa kostnader.

Hjälpmedel som förstörs, stjäls eller förkommer

Nytt hjälpmedel kan inte förskrivas om hjälpmedlet förstörs, stjäls eller förkommer på annat sätt. I dessa fall blir patienten/ brukaren ersättningsskyldig innan nytt hjälpmedel kan förskrivas. Förskrivaren skall därför diskutera med skolan om förvaring av stöldbärliga hjälpmedel, under den tid patienten/ brukaren inte själv kan ha uppsikt över dessa.

Även om skolan inte har något direkt ansvar för personliga hjälpmedel, bör det ligga i skolans intresse att eleven kan förvara det personliga hjälpmedlet på ett säkert sätt.

7 Övrigt

7.1 Dubblerad förskrivning

Det är alltid patientens behov som avgör om ett hjälpmedel skall förskrivas i flera antal. Grundprincip är att endast en uppsättning av hjälpmedlet förskrivas. Dubbel uppsättning av hjälpmedel ska inte förskrivas för ökad bekvämlighet.

Vid 24h behandling med livsuppehållande hjälpmedel sker dubblerad förskrivning bl.a. med anledning av att hjälpmedelsverksamheten inte har jourverksamhet kvällar, nätter, helger/helgdagar. Fler situationer där detta är befogat kan uppstå.

7.2 Egenansvar

Med egenansvar menas "Hjälpmedel som inte kräver hälso- och sjukvårdens kompetens för bedömning och utprovning". Dessa köps och ägs av brukaren. Konsumentköplagen gäller.

7.3 Egenavgifter/kostnader för patient

[Hänvisning till 1177.se Regler och rättigheter](#)

7.4 Fritt Val

Inom Region Dalarna gäller "fritt val" endast för hårsättning och innebär att patient med rekvisition kan vända sig till valfri salong inom Sverige. Konsumentköplagen gäller.

7.5 Utomlänsvård och hjälpmedel

Hänvisning till [Riksavtal för utomlänsvård](#). Gäller inte för kommuner.

7.6 Asylsökande/ flyktingar och hjälpmedel

Asylsökandes hälso- och sjukvård finansieras genom statsbidrag till regionen (tjänsteköp). För att en kommun ska få ersättning för eventuella insatser måste därför kommunen fakturera regionen för dessa kostnader varje månad. En faktura per patient, inte samlingsfaktura. Samtliga kostnader och intäkter för asylsökande bokförs på ett och samma kostnadsställe inom regionen för att man ska ha möjlighet att jämföra kostnaderna med det statsbidrag som utbetalas från Migrationsverket.

(Enligt rutin från Ekonomienheten/Redovisningen Region Dalarna 2016-03-07). Rutinen är under revidering och kommer att publiceras på www.regiondalarna.se/plus när den finns tillgänglig. Vid frågor 0240-49 51 50 Ekonomienheten/Redovisning Region Dalarna.

Vad gäller vid förskrivning av hjälpmedel till Asylsökande, se under grön flik Asyl – information till förskrivare

<https://www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel/om-forskrivning/forskrivningsprocessen/>

Mer information internt för regionen finns på [Intra Asyl och Migranthälsa](#).

7.8 Hjälpmedel och flytt till eller från länet

Om man som förskrivare känner till att en patient med hjälpmedel ska flytta kontaktas kundservice på Dalarnas Hjälpmedelscenter för handläggning när det gäller överflytt av patientens hjälpmedel. Överrapportering gällande patient sker förskrivare emellan.

8 Relaterade dokument och sidor

1. [Regionala Samverkansdokument](#) Se flik Samverkansdokument
2. [Hjälpmedel](#) extern webb
3. [Avtal och Tjänstekatalog](#)
4. [Policy för Hjälpmedelsförskrivning i Dalarna](#) Se under Dokument
5. [Riksavtal för utomlänsvård Sveriges kommuner och landsting \(SKR\)](#)
6. [Socialstyrelsen](#) Sök SOFS 2008:1
7. [Förskrivningsprocessen](#) – e-utbildning